

- APMĀCĪBAS:  
BALTU KULTŪRVĒSTURISKAIS  
MANTOJUMS KĀ KULTŪRAS MARŠRUTS

Baltu kultūrvēsturiskie pieminekļi –  
“Esmu kultūrpieminekļa īpašnieks”

**Kā identificēt kultūrvēsturiskās vēsturiskās  
vērtības?**

**Ko darīt, ja savā īpašumā atrod vēsturiski  
nozīmīgas vērtības?**

**Mantrači/ metāldetektoru –izglītošana, šīs  
rīcības negatīvās sekas.**

**Apsaimniekošana, izmaksas, kopšana,  
atvieglojumi, ierobežojumi, norādzīmes,  
uzņēmējdarbība, talkas, konservācija,  
restaurācija.**

# Piemineklis:

1. Arhitektūras, tēlniecības veidojums kā (piem., personas, notikuma) atcerei.
2. Saglabājams objekts, kas atspoguļo kāda laikmeta kultūru, vēsturiskus notikumus.

# Pieminekļu veidi:

- aizsargājams ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis
  - dabas **piemineklis**
  - arheoloģiskais **piemineklis**
  - arhitektūras **piemineklis**
- vēstures un arhitektūras **piemineklis**
  - industrijas **piemineklis**
    - kapa **piemineklis**
  - kultūras **piemineklis**
  - mākslas **piemineklis**
  - sakrāls **piemineklis**



# Aizsargājams piemineklis:

Kultūras piemineklis ir teritorija, vieta, ēka, būve, priekšmets ar vēsturisku nozīmi vai saistību ar nozīmīgiem vēsturiskiem notikumiem vai personām.

# LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS

## **Par kultūras pieminekļu aizsardzību**

Kultūras pieminekļu aizsardzība ir pasākumu sistēma, kas nodrošina kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un ietver tā uzskaiti, izpēti, praktisko saglabāšanu, kultūras pieminekļu izmantošanu un to popularizēšanu.

<https://likumi.lv/doc.php?id=72551>

## **19. pants. Kultūras pieminekļu izmantošana**

Prioritāri kultūras pieminekļus izmanto zinātnes, izglītības un kultūras mērķiem. Kultūras pieminekļu izmantošana saimnieciskajā darbībā pieļaujama vienīgi tad, ja tā nekaitē piemineklim, nemazina tā vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību.

## **17. pants. Jaunatklāto kultūras pieminekļu aizsardzība**

Jaunatklātie objekti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas, līdz jautājuma izlemšanai par šo objektu iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, bet ne ilgāk kā sešus mēnešus no dienas, kad par to ticis informēts objekta īpašnieks, atrodas valsts aizsardzībā.

Par objektiem, kuri atrasti zemē, virs zemes, ūdenī, būvēs vai to daļās un atliekās un kuriem varētu būt vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, kā arī par to atrašanas vietu un apstākļiem atradējs nekavējoties, bet ne vēlāk kā piecu dienu laikā rakstveidā paziņo Nacionālajai kultūras mantojuma pārvaldei.

## **Ceturtā nodaļa**

### **KULTŪRAS PIEMINEKĻU SAGLABĀŠANA**

#### **21. pants. Kultūras pieminekļu izpētes, konservācijas, restaurācijas un remonta darbu veikšanas kārtība**

Kultūras pieminekļi konservējami, restaurējami un remontējami tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes rakstveida atļauju un tās kontrolē.

Kultūras pieminekļu izpētes darbus, kas var novest pie kultūras pieminekļa pārveidošanas, arī arheoloģisko izpēti, drīkst veikt tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes rakstveida atļauju un tās kontrolē.

Kultūras pieminekļu izpētē aizliegts izmantot ierīces metāla priekšmetu un materiāla blīvuma noteikšanai (piemēram, metāla detektorus), izņemot gadījumus, kad to atļāvusi Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde.

Bez nekustamā īpašuma īpašnieka (valdītāja) atļaujas kultūras pieminekļī aizliegts veikt kultūras pieminekli pārveidojošas darbības un izmantot ierīces metāla priekšmetu un materiāla blīvuma noteikšanai (piemēram, metāla detektorus).

## **22. pants. Kultūras pieminekļu saglabāšana, veicot celtniecības un citus darbus**

Pirms celtniecības, meliorācijas, ceļu būves, derīgo izrakteņu ieguves un citu saimniecisko darbu uzsākšanas šo darbu pasūtītājam par saviem līdzekļiem jānodrošina kultūras vērtību apzināšana paredzamo darbu zonā. Fiziskajām un juridiskajām personām, kas saimnieciskās darbības rezultātā atklāj arheoloģiskus vai citus objektus ar kultūrvēsturisku vērtību, par to nekavējoties jāziņo Nacionālajai kultūras mantojuma pārvaldei un turpmākie darbi jāpārtrauc.

### **23. pants. Kultūras pieminekļu aizsardzības zonas**

Lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību, nekustamiem kultūras pieminekļiem tiek noteiktas kultūras pieminekļu aizsardzības zonas. To izveidošanai nav vajadzīga zemes lietotāja vai īpašnieka piekrišana. Zonas un to uzturēšanas režīmu nosaka Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. Ap kultūras pieminekļiem, kuriem nav noteiktas aizsardzības zonas, un jaunatklātajiem kultūras pieminekļiem lauku apdzīvotajās vietās ir aizsardzības zona 500 metru attālumā, bet pilsētās — 100 metru attālumā. Kultūras pieminekļu aizsardzības zonā darbības, kas ietekmē kultūrvēsturisko vidi (piemēram, būvniecība, zemes reljefa mākslīga pārveidošana, mežsaimnieciska darbība, tādu iepriekš neidentificētu priekšmetu izcelšana no zemes vai ūdens, kuriem varētu būt vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība), drīkst veikt tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes atļauju. Kultūras pieminekļiem, kuriem likumā noteiktajā attālumā aizsardzības zona nav nepieciešama, Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde to, sadarbojoties ar pašvaldību, var samazināt. Ja nepieciešama aizsardzības zonas palielināšana, Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde to nosaka Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

## **24. pants. Kultūras pieminekļu saglabāšanas finansēšana**

Kultūras pieminekļa konservāciju,  
uzturēšanu, remontu un  
restaurāciju veic kultūras  
pieminekļa īpašnieks (valdītājs) par  
saviem līdzekļiem.



Latvijā valsts aizsardzībā (2010) ir 8522 kultūras pieminekļi - pilskalni, apmetnes, senkapi, viduslaiku pilis, sakrālās vietas, muižas un pilis, baznīcas, klosteri, dzirnavas, krogi, zemnieku sētas, dzīvojamās ēkas, skolas, tautas nami un rātsnami, teātri, ērģeles, gleznojumi, vitrāžas, altāri, vēsturisku notikumu vietas, pilsētbūvniecības un teritoriālie pieminekļi, industriālie pieminekļi un citi objekti

Valsts Kultūras pieminekļu  
aizsardzības inspekcija:

[http://bvkb.gov.lv/sites/default/files/20161209\\_buvvaldes\\_vkpai.pdf](http://bvkb.gov.lv/sites/default/files/20161209_buvvaldes_vkpai.pdf)

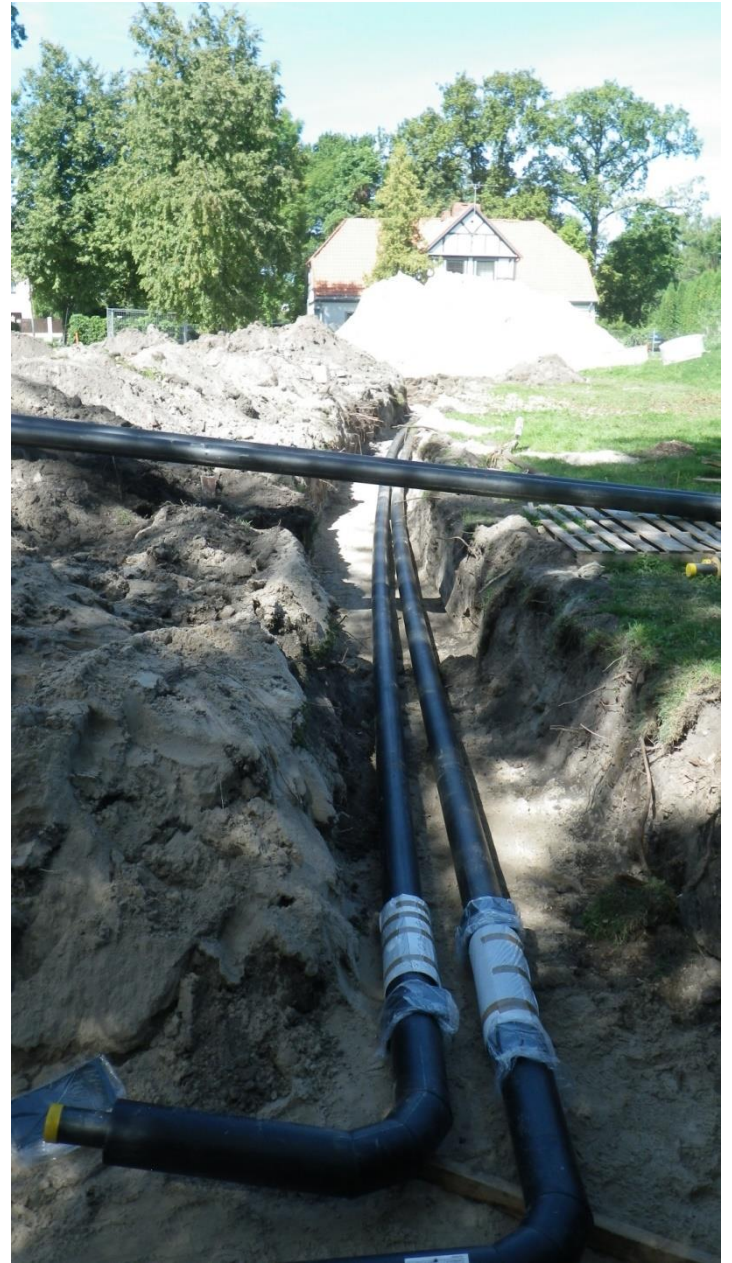
# Piemēri































































gerichtet von Menckeldi  
Lith. von Krause  
*Sveithoff*





# Mantrači











# Interreg

## Latvija-Lietuva

Eiropas Reģionālās attīstības fonds



EIROPAS SAVIENĪBA



Paldies!